

COMBATEREA POLUĂRII CU PLASTIC ÎN REPUBLICA MOLDOVA

Mihaela PASCAL,

doctorandă, Academia „Ștefan cel Mare” a MAI

Deșeurile reprezintă o problemă din ce în ce mai importantă la nivel global, regional dar și local. Deșeurile solide rezultate din activitățile umane sunt de obicei aruncate, fiind considerate inutile. Ca urmare a creșterii rapide a producției și consumului, comunitățile produc în mod regulat din ce în ce mai multe reziduuri solide, ceea ce conduce la o creștere a volumului deșeurilor generate din diferite surse. Deșeurile solide, printre care se numără și plasticul, au un potențial ridicat de poluare a tuturor componentelor vitale ale mediului înconjurător atât la nivel local, cât și la nivel global.

Criza poluării cu plastic este unul dintre cele mai vizibile simptome ale unor sisteme vulnerabile care pun în pericol, în fiecare zi, sănătatea noastră și a ecosistemelor în care trăim. Astăzi, guvernele sprijină un model economic bazat pe consumerism și produse de unică folosință, ignorând faptul că resursele planetei sunt finite, iar dezvoltarea durabilă a țărilor este posibilă prin asigurarea unor factori de mediu calitativi care să contribuie la menținerea calității vieții și sănătății populației.

Materialele plastice ieftine și durabile sunt utilizate pe scară largă, dar popularitatea lor în creștere a fost însoțită de cantități tot mai mari de deșeuri din plastic și de gunoi marin, care afectează mediul și sănătatea oamenilor.

În încercarea de a combate poluarea cu materiale plastice, Comisia Europeană a propus o strategie pentru materialele plastice pe care Parlamentul European a susținut-o într-

o rezoluție adoptată în septembrie 2018.

Aceasta își propune să protejeze mediul de poluarea cu plastic și în același timp să stimuleze creșterea și inovarea, astfel încât provocările cu care ne confruntăm să devină un program pozitiv pentru viitorul Europei.

Conform planurilor aprobate, toate ambalajele din plastic de pe piața UE vor deveni reciclabile până în 2030, consumul de articole din plastic de unică folosință va fi redus, iar utilizarea intenționată a microplasticului va fi limitată [1].

La nivel național, Strategia de gestionare a deșeurilor în Republica Moldova pentru anii 2013-2027, aprobată prin Hotărârea de Guvern nr. 248/2013 are drept obiectiv stabilirea direcției orientative a activităților de dezvoltare a infrastructurii și a serviciilor necesare pentru gestionarea conformă a deșeurilor în 8 regiuni de management al deșeurilor care acoperă întregul teritoriu al țării, în scopul protejării mediului și sănătății populației [8].

Astfel, în perioada 2013-2020 au fost adoptate mai multe documente de politici și acte normative care contribuie la crearea platformei legale pentru gestionarea deșeurilor, inclusiv a deșeurilor periculoase, care transpun directivele UE, 2 documente de politici și 5 legi: Strategia de mediu pentru anii 2014-2023 și Planul de acțiuni pentru implementarea acesteia aprobată prin Hotărârea nr. 301 din 24.04.2014; Hotărârea Guvernului nr. 160/2018 pentru aprobarea Programului de promovare a economiei „verzi” în Republica Moldova pentru anii 2018-2020 și a Planului de acțiuni pentru implementarea acestuia

(M.O 02.03.2018 nr. 68-76); Legea privind deșeurile, nr. 209/2016 (M.O. 23.12.2016 nr. 459-471); Legea nr. 22/2019 pentru modificarea unor acte legislative (publicată la 22.03.2019, MO nr. 101-107 art. nr. 174 în vigoare din 22.03.2019); Legea nr. 116/2019 privind modificarea Legii 209/2016 privind deșeurile care prevede incinerarea și co-incinerarea deșeurilor (publicată la 11.10.2019); Legea nr. 231 din 23.09.2010 cu privire la comerțul interior.

De asemenea, au fost aprobate 9 acte normative pentru punerea în aplicare a Legii nr. 209/2016 privind deșeurile: Hotărârea Guvernului nr. 99/2018 privind aprobarea Listei deșeurilor (M.O. 02.02.2018 nr. 33-39); Hotărârea Guvernului nr. 501/2018 privind aprobarea Instrucțiunii privind ținerea evidenței și transmiterea datelor privind deșeurile și gestionarea acestora (M.O. 01.06.2018 nr. 176-180); Hotărârea Guvernului nr. 212/2018 pentru aprobarea Regulamentului privind deșeurile de echipamente electrice și electronice, (M.O. 23.03.2018 nr. 95-104); Hotărârea Guvernului nr. 373/2018 cu privire la Registrul național al emisiilor și al transferului de poluanți www.rept.gov.md (M.O. 27.04.2018 nr. 133-141); Hotărârea Guvernului nr. 682/2018 privind aprobarea Conceptului Sistemului Informatic Automatizat Managementul Deșeurilor prin care a fost dezvoltat sistemul de raportare www.siamd.gov.md (MO 20.07.2018 nr. 267-275); Hotărârea Guvernului nr. 696 din 11.07.2018 privind aprobarea Regulamentului sanitar privind gestionarea deșeurilor rezultate din activitatea medicală (M.O. 10.08.2018 nr. 295-308 art. 835; Hotărârea Guvernului nr. 561/2020 pentru aprobarea Regulamentului privind ambalajul și deșeurile de ambalaj (M.O. 21.08.2020 nr. 212-220); Hotărârea Guvernului nr. 586/2020 pentru aprobarea Regulamentului privind gestionarea bateriilor și acumulatorilor și deșeurilor de baterii și acumulatori (M.O. 28.08.2020 nr. 221-225) [4].

Respectiv, prin reglementările noi aprobate, a fost inițiat procesul de colectare și raportare a datelor pe deșeurii în re-

gim real, reieșind din faptul că informațiile sunt digitalizate prin intermediul Sistemului informațional automatizat în domeniul managementul deșeurilor (SIA MD), care este administrat de către Agenția de Mediu, începând cu anul 2019. Totodată, prin preluarea Catalogului European al deșeurilor, aprobat prin Lista deșeurilor, a fost posibilă simplificarea considerabilă a procesului de clasificare de deșeurii generate atât din sectorul economic, cât și de populație [7].

Reieșind din faptul că Guvernul a priorizat domeniul managementul deșeurilor ca sector-cheie, care necesită intervenții urgente și consistente, pentru implementarea Strategiei de gestionare a deșeurilor, având la bază și planificările în bugetul de stat pe termen mediu, pentru cofinanțarea sectorului, la data de 18.10.2019, a fost semnat un acord de împrumut cu BEI care va oferi Guvernului Republicii Moldova posibilitatea să asigure investițiile în mod etapizat, prima tranșă fiind de 25 mln. de euro din cadrul unui Program de împrumut de 100 milioane de euro, pe o perioadă de 20 de ani cu condiții favorabile de rambursare, care prevede și partea de grant.

Actualitatea contractului de finanțare este determinată de necesitatea implementării proiectului „Deșeurii solide în Republica Moldova”, care va permite modernizarea infrastructurii de management al deșeurilor și dezvoltării sistemelor și facilităților regionale de gestionare a deșeurilor solide în Republica Moldova [5].

Respectiv, pentru pregătirea platformei de finanțare a fost aprobată Legea nr. 89/2020 pentru ratificarea Contractului de finanțare dintre Republica Moldova și Banca Europeană de Investiții (BEI) privind implementarea proiectului „Deșeurii solide în Republica Moldova”, în mărime de 25 mln. EUR.

Cu toate acestea, sistemul actual de gestiune a deșeurilor de plastic din Republica Moldova nu este integrat și bazat pe activități conforme cu „ierarhia deșeurilor” și pe un mecanism de „Responsabilitate extinsă a producătorului” pentru gestiunea deșeurilor,

similar celui comunitar, urmare cărui fapt acesta nu asigură minimalizarea potențialelor amenințări pentru mediul înconjurător și populație.

Pornind de la legea specială nr. 209/2016 privind deșeurile, prezintă interes unele reglementări generale care configurează instituția responsabilității extinse a producătorului, ca una distinctă în cadrul mecanismului de gestionare și prevenire a generării deșeurilor atât la nivel național, cât și cel local al Republicii Moldova.

Responsabilitatea extinsă a producătorului reprezintă totalitatea de obligații direct impuse subiecților menționați mai sus, fie individual, fie colectiv, pentru recuperarea și valorificarea sau reciclarea produselor scoase din uz. Aceste măsuri trebuie să încurajeze dezvoltarea, producerea și comercializarea produselor cu utilizări multiple, care sunt durabile din punct de vedere tehnic și care pot, după ce au devenit deșeuri, să facă obiectul unei valorificări sigure și al unei eliminări ce nu poluează mediul.

Cei care își onorează în mod individual obligațiile descrise mai sus prezintă Agenției de Mediu dovada existenței sistemelor individuale de preluare gratuită și colectare separată, tratare, valorificare sau eliminare a produselor ce au devenit deșeuri. În cazul în care producătorii de produse supuse reglementărilor de responsabilitate extinsă a producătorului își onorează obligațiile prin aderarea la un sistem colectiv, responsabilitatea individuală va fi subsidiară responsabilității sistemului colectiv [4].

În Republica Moldova din 01 ianuarie 2021 au intrat în vigoare noile modificări prevăzute la art. 20¹ din Legea nr. 231/2010 cu privire la comerțul interior.

Astfel, conform noilor prevederi, se interzice utilizarea/comercializarea farfuriilor, paharelor, altor accesorii ale serviciilor de masă și bețișoarelor de unică folosință, fabricate din plastic, cu excepția celor biodegradabile [3]. Totuși la adoptarea acestor modificări, legiuitorul ar fi trebuit să ia în calcul și preve-

derile Directivei UE 2019/204 privind reducerea impactului anumitor produse din plastic asupra mediului, întrucât legiuitorul a operat cu anumiți termeni cum ar fi „*alte accesorii ale serviciilor de masă*” a căror explicație nu se regăsește în Codul contravențional, în Legea cu privire la comerțul interior sau în cuprinsul altor acte normative.

De aceea, pentru a exclude orice interpretare incorectă a prevederilor din Legea nr. 231/2010 cu privire la comerțul interior, legiuitorul ar fi trebuit să transpună întreaga listă de produse din plastic de unică folosință interzisă spre comercializare, așa cum este prevăzută în Directivă, după cum urmează:

1. Bețișoare pentru urechi, cu excepțiile de rigoare.

2. Tacâmuri (furculițe, cuțițe, linguri, bețișoare chinezești).

3. Farfurii.

4. Paie pentru băuturi, cu excepțiile de rigoare.

5. Agitatoare pentru băuturi.

6. Bețe care se atașează baloanelor sau care sprijină baloane, cu excepția baloanelor de uz industrial sau pentru alte utilizări și aplicații profesionale, care nu sunt distribuite consumatorilor, inclusiv mecanismele acestor bețe.

7. Recipiente pentru alimente, fabricate din polistiren expandat, cum ar fi cutiile cu sau fără capac, utilizate pentru a conține produse alimentare care:

(a) sunt destinate consumului imediat, fie pe loc, fie la pachet;

(b) sunt, de regulă, consumate din recipient; și

(c) sunt gata de consum fără a necesita o pregătire suplimentară precum gătitul, fierberea sau încălzirea, inclusiv recipiente pentru alimente utilizate pentru meniuri de tip fast food sau alte meniuri gata pentru consum imediat, cu excepția recipientelor pentru băuturi, a farfuriilor, a pachetelor și foliilor din material flexibil care conțin produsele alimentare.

8. Recipiente pentru băuturi fabricate din polistiren expandat, inclusiv dopurile și

capacele acestora.

9. Pahare pentru băuturi fabricate din polistiren expandat, inclusiv capacele acestora [1].

Mai mult decât atât, tot din 01 ianuarie 2021 a fost interzisă utilizarea/ comercializarea pungilor din plastic foarte subțire, cu grosimea peretelui mai mică de 15 microni, cu excepția celor care sunt utilizate ca ambalaj. Pentru clarificare, amintim prevederile art. 54 din Legea nr. 209/2016 privind deșeurile, care definesc pungile de transport din plastic foarte subțire ca fiind pungi de transport din plastic cu grosimea peretelui mai mică de 15 microni, care sunt necesare din motive de igienă sau care sunt utilizate ca ambalaje primare pentru produse alimentare în vrac, atunci când acest lucru contribuie la prevenirea risipei de alimente.

La 21.08.2021 urmează să intre în vigoare și prevederile Hotărârii de Guvern nr. 561/2020 pentru aprobarea Regulamentului privind ambalajele și deșeurile de ambalaje, care definesc ambalajul primar ca fiind ambalajul conceput și realizat pentru a îndeplini funcția de unitate de vânzare, pentru utilizatorul final sau consumator, în punctul de achiziție.

Astfel, pungile din plastic foarte subțire pe care le întâlnim în toate unitățile de comerț pot fi folosite doar dacă au o grosime mai mică de 15 microni și doar dacă servesc pentru ambalarea primară a produselor alimentare în vrac.

În scopul valorificării și reciclării deșeurilor, prin adoptarea Hotărârii de Guvern nr. 561/2020 Republica Moldova și-a propus ca până în anul 2029 să recicleze cel puțin 20% din greutate pentru plastic, considerându-se numai materialul reciclat sub formă de plastic [8].

Chiar și cu aceste noi prevederi aprobate, cantitatea de deșeuri din plastic generată de fiecare din noi este în continuă creștere, din acest considerent, trebuie să conștientizăm pericolul la care supunem mediul înconjurător și să reducem această cantitate prin utili-

zarea produselor alternative.

Totodată, forul legislativ a completat și Codul contravențional cu sancțiuni care pot fi aplicate din 01.01.2021 atât persoanelor fizice, cât și persoanelor juridice, pentru încălcarea regulilor cu privire la utilizarea și comercializarea unor produse fabricate din plastic. Pentru supravegherea respectării acestor norme și regulilor de desfășurare a activităților de comerț, au fost învestite cu atribuții Agenția pentru Protecția Consumatorilor și Supravegherea Pieței și Ministerul Afacerilor Interne [2].

În această ordine de idei, este important să menționăm că reciclarea are un rol important în tranziția către o economie fără plastic, dar ea nu se poate substitui reducerii generale a producției ambalajelor din plastic de unică folosință și nu reprezintă nicidecum o justificare pentru creșterea producției de plastic. În acest proces de tranziție, continuarea oricărui proces de reciclare trebuie să îndeplinească cele mai înalte standarde ecologice și să ocupe locul cuvenit în ierarhia gestionării deșeurilor, și anume mai prejos de „a evita”, „a reduce” și „a refolosi”.

Există o discrepanță considerabilă între ceea ce declară autoritățile publice de profil implicate în aplicarea legislației de mediu și ceea ce face fiecare cetățean în mod individual, demonstrată și prin faptul că o parte semnificativă a populației, nu ia în considerare reducerea cantității de plastic folosit. Lipsa informațiilor privind eliminarea deșeurilor de plastic, precum și a unei infrastructuri sau a unui proces controlat de gestionare a deșeurilor, forțează oamenii să aplice metoda cea mai simplă, dar în același timp și cea mai inefficientă și dăunătoare: depozitarea deșeurilor, inclusiv din plastic.

Eforturile individuale, deși necesare, esențiale și absolut admirabile, nu vor putea nicicum să rezolve singure problema globală a poluării cu plastic. Ele trebuie să fie conduse de măsuri urgente, diferențiate în mod clar și implementate eficient de marile companii producătoare, de comercianți, dar și de

autoritățile publice.

Din atare rațiuni, considerăm oportun ca autoritățile publice să prioritizeze politicile publice, astfel încât să îmbunătățească procesul de colectare selectivă, gestiunea deșeurilor din plastic și să creeze un cadru legal favorabil pentru ca toți cetățenii să poată contribui la combaterea poluării cu plastic printr-un comportament responsabil. Aceste politici trebuie să includă și acțiuni bine determinate menite să susțină inițiativele agenților economici în baza unor proiecte echitabile pentru dezvoltarea principiului de responsabilitate extinsă a producătorilor pentru colectarea și sortarea deșeurilor reciclabile precum și pentru susținerea investițiilor în tehnologiile de reciclare și valorificare a deșeurilor, axat pe economia circulară pentru a reîntoarce în circuitul economic deșeurile care pot crea o piață a materiei prime secundare pentru Republica Moldova.

Referințe bibliografice

1. Directiva nr. 2019/904 a Parlamentului European și a Consiliului din 5 iunie 2019 privind reducerea impactului anumitor produse din plastic asupra mediului;
2. Cod contravențional al Republicii Moldova nr. 218 din 24.10.2008, în M.O: nr. 78-84 din 17.03.2017;
3. Legea nr. 231 din 23.09.2010 cu privire la comerțul interior, în M.O: nr. 265-276 art. 571 din 19.08.2016;
4. Legea nr. 209 din 29.07.2016 privind deșeurile, în M.O: nr. 459-471 art. 916 din 23.12.2016;
5. Legea nr. 89 din 11.06.2020 pentru ratificarea Contractului de finanțare dintre Republica Moldova și Banca Europeană de Investiții privind implementarea Proiectului „Deșeuri solide în Republica Moldova” în M.O: nr. 180-187 art. 343 din 17.07.2020;
6. Hotărârea Guvernului nr. 248 din 10.04.2013 cu privire la aprobarea Strategiei de gestionare a deșeurilor în Republica Moldova pentru anii 2013-2027, în M.O: nr. 82 art. 306 din 12.04.2013;
7. Hotărârea Guvernului nr. 99 din 30.01.2018 pentru aprobarea Listei deșeurilor, în M.O: nr. 33-39 art. 115 din 02.02.2018;
8. Hotărârea de Guvern nr. 561 din 31.07.2020 pentru aprobarea Regulamentului privind ambalajele și deșeurile de ambalaje, în M.O: nr. 212-220 art. 743 din 21.08.2020;
9. Starea mediului în Republica Moldova 2015-2018, raport realizat de Agenția de mediu, Chișinău 2020.